



Me tino whai take te mahi ngātahi

Kātahi rā te mahi nui ko te whakawhanake i *Te Āhua o te Ākonga* kia hāngai ake ki ngā tino āwhero tētahi hunga, atu i te hunga kai whakaako. Heoi anō, mā wai te kaupapa nei e kuhu, ā, ki a wai hoki?

Nā, he aha tēnei mea te ‘mahī ngātahi’? He rite rānei ki te kōrero kanohi ki te kanohi? He tuku āwhina, tuku whakaaro rānei? He mea whakatinana i te kōrero? Ākene pea he āhuatanga anō? He mea ruku kē pea i te hōhonutanga o tētahi kaupapa kia puta he hua?

Hai tā te papakupu, nei rā wētahi kupu whakamahuki:

Kia kuhuna tētahi āhuatanga, tētahi kaupapa rānei.

Kia whakakōrero i te tangata kia kuhu rawahia e ia te kōrerorero.

Kia whakaaengia tētahi mahi, kirimana rānei kia puta he hua.

Kia whakaritea te taura here kia mārō rawa.

Ko te whakatau ia he mea nui ake te mahi ngātahi i te kōrerorero, i te kupu āwhina noa iho. Me tohe te tokorua, tokohia rānei kia tutuki pai te whāinga matua, kia whai hua tonu te mahi tahi.

Ko tā *Te Āhua o te Ākonga* he āta whakaahua ake i ngā tino pūkenga, ngā tino pūmanawa hoki hai whai mā tēnā ākonga, mā tēnā ākonga kia eke ki ō rātau taumata ake i te mātauranga.

Me kua te hunga whakaako e pōhēhē kai a rātau kē te rongoā, kua mōhio rānei ki tā ngā ākonga e tino hiahia ai. Nō te whānau whānui kē ngā wawata nei, arā, nō ngā ākonga me ō rātau whānau, hapū, iwi hoki.



Ka tō he rā, ka rere he rā

Heoi, he aha rā tēnei mea te ‘whānau’? Me whai whakaaro ake ki te hanganga o te whānau o te kura.

Ko ngā mātua noa iho te whānau? Ka pēhea ngā tīpuna? Whāea, mātua kēkē rānei? Tuakana, taina? Ka pēhea rā te hunga e whāngai tamariki ana, e tū kē ana hai kaitiaki? Pēhea rā ngā kaimahi i te rūnanga, i ngā kōmiti Māori, ngā kōmiti marae, ngā kai whakarato hauora? Mā te whānau kē te kupu ‘whānau’ e whakamārama, kaua mā te kura.

Pēhea rā te hunga pērā i te kaiwhakaako kapa haka, ngā kaumātua o te marae rānei? Whakaae ana te nuinga o ngā kura kaupapa Māori ki tērā momo whakaaro engari anō wētahi, kāore i te pērā rawa ā rātau whakatau.

E whai wāhi mai ai te whānau ki te kaupapa me āta takatū te kaiwhakaako i tētahi mahere. Kātahi tonu ka pōhiritia te hapū me te iwi kia tohea hoki te kaupapa. Ākene pea ko rātau tonu te whānau.

Mā te kaiwhakaako hoki te wāhi hui e whakatau. Ehara i te mea ko te kura anake tērā. He pai ake pea kia hui atu ki te marae, ki te kōhanga reo, tētahi wāhi hapori, tētahi kāinga rānei. Arā noa atu ngā whiringa, ngā wāhi e taea ana.

Hai ā hea hoki te wā tika kia mahi ngātahi me te whānau? He nui tonu ngā āhuatanga o ngā whānau, ngā hui rānei o te hapori whānui ka aukatingia te noho tahitanga. Heoi, me mātua mōhio te kaiako ki aua tū āhuatanga.

Arā anō ngā urupounamu hai whakaarotanga – tokohia o te whānau e āhei ana ki te hui tahi i ngā rangi, i ngā wā rānei kua whakaritea e te kura? Me pēhea rā hoki ngā māmā me ngā pāpā e whakatenatena ai kia haere atu ki wēnei hui? E tika ana kia nui tonu ngā momo huarahi e whakarite ake kia tino whai niho ai ngā hui.



Ka tō he rā, ka rere he rā

Ko tā te kaiwhakaako mahi he āta whakarite i te huarahi kia whai wāhi katoa ai te hunga tae atu ki te tuku whakaaro. Me whakarite pea wētahi mahi ā-rōpū, mahi takitahi rānei, ā, he rawe hoki kia whakaputa ā-tuhi, ā-waha rānei ngā whakaaro.

Kāti, he aha rā tātau e mahi ngātahi ai me te whānau?

Nā te whānau i whakatau kia tukuna wā rātau tamariki ki tō kura hai ākongā. Kia tae atu ngā tamariki ki te kura kua mārama kē rātau ki ngā mōhiotanga, ki ngā tikanga, ngā wawata me ngā uara o te whānau. Nō ngā mātua, nō ngā tīpuna, otirā, nō te whānau tonu ngā wawata mō wā rātau ake tamariki.

Ahakoā mō nāianeī, mō te wā rānei e heke mai ana he wawata tonu nō te whānau kia eke panuku ngā tamariki i tā rātau e whai haere ana. He hiahia hoki nō rātau kia whai angitū ngā tamariki i roto i te kāinga, i Aotearoa, waihoki, i te ao whānui. Me kore ake te whānau hai pou tautoko mō ngā ākongā.

Ko te kōrero tahi i ngā wawata, ko te whakahaere tahi i ngā mahi ako, ko te hiahia hoki ki te ako tahi me te whānau te tino tauira o te mahi ngātahi. Hai te mutunga iho mā tēnei e whakareka ake te whānau kia tino uru atu ki ngā āhuatanga o te ako.

Kāore i tua atu i tērā!

Ki te pēnei mai te huarahi a te kura, kāore e kore ka eke panuku, ka eke Tangaroa ngā ākongā. “Māori enjoying success as Māori” (Ka Hikitia – Managing for Success).